

Eksymättä paras – turvallisuutta reiteille

Maasto- ja ulkoilureittien turvallisuuteen tähtäävä REILA-hanke testasi uuden reittimerkintäohjeistuksensa Ylläksellä. Vuoden kestäneen pilotin pääkohteena oli Sport Resort Ylläksen alue, joka sai ruskun päätteeksi uudet opasteet.

Lapland Hotel Saagan edessä, sateessa ja sumussa, parveilee parikypäinen värikäs joukko.

– Minne mennään? Ovato kaikki paikalla? Jäikö Hanna matkasta?

Ei, nyt ei ole kyse turistiryhmästä, vaan REILA-hankkeen pilotoinnin maastokatselmuksesta.

– Olisi oikeastaan pitänyt vain tiputtaa koko joukko tänne itseksensä ja sanoa, että testatkaa, löydätekö oikeaan paikkaan, erikoissuunnittelija Erkki Ollila Metsähallituksen Luontopalveluista veistelee.

Totta. Pilotin tavoitteena – hieman mutkia oikoen – kun oli, että jatkossa eksymisiltä vältyttäisiin ja että liikkuminen olisi mahdollisimman turvallista. Siitä huolimatta tällä kierroksella opasteita tarkastellaan ”seuraa johtajaa” -hengessä.

Viitoja, kylttejä, portteja, karttoja...

Mutta loikataan pari tuntia taaksepäin. Hotelli Aurora ESTATEN ravintolasalissa kilahdelevat kahvikupit. REILA-hankkeen pilottia työstänyt suunnittelija Joel Kauppinen seisoo väkijoukon edessä ja esittelee ensin vanhaa ja sitten uutta.

– Suunnittelu alkoi lähtötilanteen kartoittamisella. Alueella oli paljon erilaisia

opasteita, uutta ja vanhaa rinta rinnan. Osa vanhoista opasteista oli lahonneita, osa oli mahdollisesti ulkomaalaisen asiakkaan ymmärtänyt, Joel kertoilee.

Taululle heijastuvassa kuvassa näkyy jyrkkä laturi-ura ja ajan pureskelema Vaativa lasku-kyltti. Tekstin hädän tuskin erottaa, symbolia kyltissä ei ole.

– Opasteiden on oltava kaikkien ymmärrettävissä. Tämä esimerkiksi on hepreaa ulkomaalaiselle, Joel viitto.

Puutteelliset ja epäselvät reittimerkinnot ovat turvallisuusrisi. Suunnittelutyötä tehtiinkin yhdessä Lapin pelastuslaitoksen kanssa.

– Kävimme Yllästunturin ylittävän kelkkareitin läpi yhdessä Kolarin palopäällikkö Esa Tapojärven kanssa. Jos jokin tietty kohta oli alitis onnettomuuksille, selvitimme, mikä siihen oli syynä ja miten turvallisuutta voisi parantaa.

Kelkkareitillä ei ole uusittu viitoitusta, mutta kokeiltiin pelastus- ja paikannusmerkkejä. Kaikkineen korjauksia tehtiin noin 40 kohteessa.

– Pilotin alueen opastekokonaisuus on tehty hankkeessa kirjoitettavan ohjeistuksen mukaiseksi, viitoitukset on uudistettu, reittien lähtöpaikat on nimetty helposti tunnistettaviksi ja lähtöpaikoissa on selkeät opastustau-

lut ja kartat. Lisäksi Sport Resort Ylläkselle tehtiin pari uutta suojatietä ja patkua kevyen liikenteen väylää, Joel luettelee.

...eikä pelkästään tänne

Palataan Sport Resort Ylläkselle, maastokatselmuskierrukselle. Joel johdattaa porukkaa, olkapäällään yksi uusia opastekylteistä.

– Nämä on suunniteltu siten, että ne heijastavat pimeässä. Näitä hotellien ja hissien läheisyydessä olevia viitoja on myös helppo vaihtaa vuodenajan mukaan.

Kuljemme Saagalta parkkipaikan halki alas kävelytielle, Taigan ja gondoliinissin editse ja kohti reittiverkoston lähtöpistettä. Lähtöpisteessä viitoitus osoittaa, mistä suunnasta löytyy mikäkin polku, kartta selventää asiaa entisestään.

Ryhmä on yhtä mieltä: on selkeää ja on toimivaa. Näin toki oli tarkoituskin, mutta se, mitä näemme, on vain pintaraapaisu siitä, mitä kaikkea REILA-hankkeessa luodaan. Selkeän ja toimivan pitää olla siirrettävissä muuallekin.

– Pilotoinnin tuotos on reittimerkintäohjeistus, jota voi hyödyntää ympäri Suomen. Koska alueet ovat erilaisia ja niiden vaatimukset poikkeavat toisistaan, ohjeistusta ei voi lukea siten, että kaikki tekisivät täsmälleen samanlaiset merkinnät. Ohjeistuksen

Mikä REILA?

REILA-hankkeen tavoitteena on vahvistaa maasto- ja ulkoilureittien luotettavuutta luomalla:

- yhtenäiset pelastus- ja paikannusmerkinnät, jotka hyväksytään sekä alueelliseksi että kansalliseksi käytännöksi
- ohjeistus turvallisiksi ja asiakaslähtöisiksi maastomerkinnöiksi
- riskiperusteisen reittisuunnittelun malli
- reittikartoitukset ja riskiperusteiset reittimerkintäsuunnitelmat kunnissa
- tietopankki, johon on koottu tietoa reittien turvallisuuden, merkintöihin ja toimijaverkostoon liittyen

REILA reittimerkintöjen turvallisuus, pilotointialueena Lappi 2015–2018

REILA-hankkeen pilotointikohteeksi valittiin Sport Resort Ylläksen ydinalueen reitit. Pilotointikohteena on erittäin haastava, monitahoinen kokonaisuus, jossa toteutettava pilotointi tuo varmasti lisäarvoa myös muihin reittiprojekteihin. Pilotointialueella on useita ylläpitäjiä, useita kesä- ja talvireititejä, paljon erilaisia merkintäkäytäntöjä. Liikkujia alueella on paljon ympäri vuoden. Kohde on myös pelastustoimen näkökulmasta haastava.

REILA-hanketta viedään eteenpäin Lapin Pelastuslaitoksen, Metsähallituksen ja Lapin AMK/MT:n vetäminä.

Seuraa johtajaa. Hyvät opasteet auttavat liikkumaan, ilman eksymisen vaaraa. Sport Resort Ylläksen alueella tehdään yhä pieniä viilauksia opasteisiin.

Erkki Ollila ja Joel Kauppinen vetivät yhteen REILA-hankkeen pilotoinnin tuloksia. Kässissään miehillä on opasteita, joita kehiteltiin pilotissa.

tavoitteena on auttaa tarkoituksenmukaisten merkintöjen tekemistä. Esimerkiksi symbolien käyttöä helpottaa, kun samaan standardiin perustuvia symboleja käytetään kautta Suomen, Erkki Ollila toteaa.

Reittimerkintäohjeistuksen lisäksi hankkeessa viilataan riskikartoitus työkalua ja Tukesin kanssa tehtyä reittien turvallisuusasiakirjamallia.

Nämä kaikki kolme työkalua tulevat reittien ylläpitäjien työkaluiksi. Kun ne on viimeistelty, ryhdymme viestimään asiasta, jotta saamme työkalut käyttöön kautta maan.

Palaute auttaa eteenpäin

Pilotti päättyi maastokatselmukseen, mutta hankkeessa työ jatkuu. Katselmuksen aikana saatuun palautteeseen reagoitiin heti.

– Joitain viittoja parannellaan ja tehdään

näkyvämmiksi. Lisäksi siltä puuttui yksi tärkeä karttaopaste gondoliin tuntuasta. Se asennetaan lähiaikoina.

Lähtöpaikkojen opastetuloissa on linkki sivulle, jossa voi antaa reittipalautetta. Talven ja kevään aikana hanke toteuttaa Lapin ammattikorkeakoulun kanssa pari asiakaskyselyä.

– Alueella työskentelevät ovat tietenkin myös tärkeitä tiedon välittäjiä – he saavat ensipalautteen, jos jokin reittimerkintä on ollut epäselvä tai lähtöpaikkaa ei ole löytynyt.

Satu

Hyväksi havaittu työkalu

Reila-hankkeen pilotin tulokset eivät ole päätyneet hankemielien hautumaalle – reittimerkintäohjeistus on Ylläksellä jo nyt tärkeä työkalu.

– Alusta alkaen ajattelin, etten halua tämän jäävän irralliseksi hankkeeksi. Olen ollut mukana koko suunnitteluprosessin ajan. Lopputuloks on Ylläksen olosuhteisiin oikein sopiva, Ylläksen matkailuyhdistyksen toiminnanjohtaja Hanna Ylipiessä kiittelee.

Tarve ohjeistukselle on sama ympäri Suomen. Hanna toteaa, että aivan samojen ongelmien kanssa painitaan joka kohteessa.

– Luonnossa liikkumisen kulttuurista on vieraannuttu. Siksi reittien täytyy olla entistä paremmin opastettuja.

Reila-hankkeessa syntynyttä materiaalia käytetään Ylläksellä jo tämän talvikauden tuotteissa.

– Esimerkiksi talviurheilukartta ja kyläkartta uusitaan. Talviurheilukartan on tuottanut tähän asti Ylläksen Rasti eli Eero Vapa ja kyläkartat ovat tulleet kunnasta. Nyt otamme käyttöön Reilassa tehdyt kartat. Opastetekstit, jotka on työstetty hankkeessa, hyödynnämme kaikissa viestinnässä ja informaatiossa, myös laatiessamme matkanjärjestäjille etikettejä.

Etiketillä Hanna viittaa jokavuotiseen ongelmaan, laduilla kävelyyn.

– Kansainvälinen matkailija ei pysty käsittämään, mikä reitti on tarkoitettu kellekin ja

missä milläkin välineellä saa kulkea. On todella haastavaa luoda informatiivisia tekstejä ja kuvia, jotka olisivat monikulttuurisesti ymmärrettäviä.

Pilottialueen viitoitukset ja opasteet on jo pystytetty. Uusia opasteita tehtiin myös pilottialueen ulkopuolella esimerkiksi Ylläksen ylittävälle kekkareitille, Ylläksen kiertävälle latuosuudelle ja muutamille talvipoluille.

– Hankkeessa suunniteltua reittien lähtöporttimallia on tarkoitus käyttää jatkossa enemmänkin. Hankkeessa on vielä jonkun verran rahaa käytettävissämme, ja sillä saadaan muutama lähtöpaikka kuntoon. Näillä näkymin uudistukset tehdään Äkäshotellin taakse ja Seitahotellia vastapäätä sijaitsevalle lähtöpaikalle.

Satu

”

REILA-hankkeessa syntynyttä materiaalia käytetään Ylläksellä jo tämän talvikauden tuotteissa.

Pelastus- ja paikannusmerkki tuo turvaa

Kun katselet uusia reittimerkkejä, huomaat varmasti plakaatin, jossa lukee isoin kirjaimin SOS. Kyseessä on pelastus- ja paikannusmerkki. Merkistä on hyötyä, kun maastoon tarvitaan apua. Kyltissä lukee hätäkeskuslaitoksen puhelinnumero 112, kolmella kielellä paikannuspiste, kunnan nimi ja paikan nimi, jos paikalla on nimi. Lisäksi merkissä on paikannuskoordinaatti hätäkeskuslaitoksen haluamassa muodossa. Sama koordinaattisto on käytössä älypuhelimien ladattavassa 112-sovelluksessa.

